

15.1. Inleiding

In de klas

Jan is 11 jaar. Ondanks jaren extra begeleiding lukt het hem niet om foutloos te schrijven. DICTEE is een ramp. Vele avonden oefenen om dan toch nog een onvoldoende te halen. Zijn werkjes zijn vaak onleesbaar door de fouten. Jan schaamt zich daarover. Hij verliest daardoor ook punten op toetsen. Sinds Jan op de computer werkt met *spellingcontrole*, is zijn spelling fel verbeterd. Jan gebruikt sinds kort ook *voorleessoftware*. Door zijn zinnen te laten voorlezen, hoort Jan ook nog een aantal fouten. Met de *functie homofonen* kiest hij snel de juiste schrijfwijze van woorden die gelijk klinken. Zoals 'hard' of 'hart'.

Doelgroep voor deze toepassing

Niveau	Probleem
☐ 4-8 j.	en ook
☒ 8-10 j.	☒ buitengewoon onderwijs Lezen
☒ 10-15 j.	☒ volwassenenonderwijs Schrijven compenseert ernstige spellingproblemen, helpt bij matige
☒ 15+	Studeren

Aangewezen voor leerlingen met hardnekkige spellingproblemen. Intensieve training leidt bij deze groep niet tot een geautomatiseerde, correcte spelling. Voor hen is het noodzakelijk dat ze met hulpmiddelen zo correct mogelijk leren spellen.

Wat en hoe?

Foutloos spellen = combinatie van 3 stappen

Voorbeeld: 'Ik mepte hart met mijn schone. Gelukkig was het raak. Er licht nu een dode bei op de vensterbak.'

1. **Fouten opsporen en verbeteren door te luisteren** (schone i.p.v. schoen, vensterbak i.p.v. is vensterbank).
2. **Spellingcontrole toepassen** (mepte i.p.v. mebbe, gelukkig i.p.v. gelukkig).
3. **Homofonen nakijken** (hard i.p.v. hart, bij i.p.v. bei).

Nakijken met voorleessoftware

Door *voorleessoftware* te gebruiken, hoort de leerling een aantal fouten. Zoals vergeten woorden of letters, verkeerde volgorde van letters, foute letters (b.v. 'b' i.p.v. 'd.').

Spellingcontrole¹

Onderstreept fout gespelde woorden rood tijdens het typen. Toont suggesties (na muisklik rechts). Het juiste woord wordt met 1 klik ingevoegd.

Spellingcontrole:

- spoort 2/3 van de fouten op in een tekst² en geeft voor de helft daarvan een juiste correctie
- stimuleert de leerling om na te denken over de spelling
- efficiënt leren gebruiken heeft meer effect dan remediëren bij oudere leerlingen.

Homofonen nakijken

De functie *homofonen* bij *voorleessoftware* duidt woorden zoals 'zei' en 'zij' aan. Verduidelijkt beide woorden met een tekening. Voegt met 1 klik het juiste woord in.

¹ Het stappenplan 'spelling controleren' vind je in deel 2, hoofdstuk 7.

² Callebaut, D., *Dyslexie: de kwaliteit van spellingcontrole*. Remediaal, Tijdschrift voor leer- en gedragsproblemen in het vo/bve, jaargang 7 (2006), nr.1, p.17-26.

Tips voor de coach

Bij de keuze van een (voorlees)programma

Bekijk de tips in hoofdstuk 12.

Bij het werken

Leer de leerling stap voor stap de nodige vaardigheden aan

- 👉 Leer aan om te laten *voorlezen*:
  - tijdens het typen (en elk woord controleren)
  - na elke zin (en de zin controleren).
- 👉 Opgelet! Leerlingen met dyslexie horen vaak amper het verschil tussen klanken die op elkaar gelijken. Leer hen daarom om zeer aandachtig te luisteren.
- 👉 Leer de leerling vervolgens handig te werken met *spellingcontrole*. Gebruik daarvoor de werkfiches die je vindt in hoofdstuk 7.
- 👉 Leer ten slotte werken met de functie *homofonen*. Het handigst is die in te schakelen op het einde van een tekst. Om dan alle homofonen na te kijken.

Deze stappen vragen veel inspanning en aandacht. Ze moeten vaak herhaald worden. Leg daarbij goed uit waarom. Toon het nut aan met voorbeelden.

- 👉 Meestal is spelling slechts een deeltje van een schrijfpdracht. Leer de leerling dus eerst naar de hele tekst luisteren. Hij moet dan letten op structuur, zinsbouw en woordenschat. Laat daarna pas de spelling controleren.

Op school

- 👉 Leer oudere leerlingen in te schatten wanneer ze een foutloze tekst moeten afleveren. Maak hen duidelijk dat spelfouten (onterecht) worden gezien als teken van geringe intelligentie of gebrek aan inspanning.
- 👉 Schakel de zorg -, leerlingbegeleider of een gemotiveerde ouder in. Die kan stap voor stap de nodige vaardigheden aanleren.
- 👉 Betrek de ouders en werk samen. De leerling moet ook thuis op dezelfde manier (leren) werken.
- 👉 Maak goede en duidelijke afspraken binnen het schoolteam. Informeer alle leraren. Als de leerling deze hulpmiddelen nodig heeft om zijn probleem te compenseren, sta dan ook het gebruik toe tijdens toetsen en examens.